

ЛЕКЦІЯ

ТЕМА: ПОНЯТТЯ, ЦІЛІ Й НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

МЕТА: ознайомлення з метою, функціями та основними характерними рисами діяльності підприємств.

ОСНАЩЕННЯ:

- конспект лекції;
- роздатковий матеріал до лекції;
- наглядний матеріал.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЇ:

1. Поняття і цілі діяльності підприємства.
2. Основні функції підприємства та їх сутність.
3. Напрямки діяльності підприємства.

ПИТАННЯ ДЛЯ ВХІДНОГО КОНТРОЛЮ:

1. Охарактеризуйте значення промисловості у забезпеченні економічного зростання народного господарства України.
2. Визначте основні фактори, що впливають на формування галузевої структури промисловості України.
3. Що є основною ланкою промислового виробництва.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

- розглянути основні законодавчі акти, що регулюють діяльність підприємств в Україні;
 - розглянути основи теорій та концепцій дослідження підприємства за підручником А.В. Шегеди, Т.М. Литвиненко, М.П. Нахаби та ін. Економіка підприємства, К. – 2001р., ст. 9-17.

Економічну діяльність можуть здійснювати різноманітні суб'єкти господарювання – окремі особи, сім'ї, об'єднання людей, держава тощо. Але головні виробничі функції в економіці пов'язані з підприємством, яке є первинною ланкою в структурі національної економіки. Кожне підприємство самостійно приймає рішення - скільки і як виробляти товар (робити послуги), де і як його реалізувати і, нарешті, як розподіляти отриманий дохід.

Підприємство – це самостійний суб'єкт господарювання, що виробляє продукцію, надає послуги з метою задоволення суспільних потреб та отримання прибутку.

Основні критерії, що визначаються суб'єкта господарювання як підприємство:

- продукція підприємства набуває форму товару в процесі виробничого циклу;
- володіння правом юридичної особи;
- наявність трудового колективу;
- самостійне ведення виробничо-господарської діяльності;
- використання у виробничій діяльності майна;
- ведення справ на основі господарського або комерційного розрахунку.

Перед визначення функцій підприємства доцільно розглянути його головну функцію, яка є найважливішою та всі інші є похідними від неї.

Мета підприємства – це умовне поняття, що характеризує лінію поведінки підприємства у зовнішньому середовищі та яке можна охарактеризувати як забезпечення гармонійної взаємодії з навколишнім середовищем.

Основні цілі діяльності підприємства:

- випуск (створення) продукції з метою забезпечення потреб держави й окремих споживачів, і одержання максимального прибутку;
- на основі впровадження науково-технічних рішень (нововведень, інновацій, ін.) здійснювати процес, спрямований на створення, виробництво, розвиток і якісне удосконалювання нових видів виробів, технологій і організаційних форм;

- створення ділової репутації (іміджу) підприємства;
- формування взаємозв'язків підприємства і ринку на основі маркетингу.

Основні функції діяльності підприємства:

- 1) економічна – передбачає отримання прибутку від діяльності через задоволення потреб споживачів в товарах та послугах;
- 2) комерційна – передбачає встановлення ціни на товари та послуги підприємства або участь у їх формуванні, пошук клієнтів та приймання їх замовлень на продукцію підприємства;
- 3) технічна – передбачає виготовлення продукції або проведення досліджень тощо;
- 4) фінансова – передбачає забезпечення виробництва необхідними коштами доки продукція або послуги не будуть реалізовані;
- 5) адміністративна – передбачає раціональне використання усіх ресурсів підприємства для досягнення поставленої мети через координацію дій працівників, належне управління персоналом та контроль за результатами праці.

Додаткові функції підприємства:

- 1) соціальна – передбачає раціональне управління персоналом через системи мотивації та оплати праці;
- 2) дослідницька – передбачає забезпечення підприємства дослідницьким матеріалом (дослідження ринку збуту, нових технологій, конкурентів тощо);
- 3) облікова – передбачає встановлення певного методу спостереження за процесом та результатами виробництва.

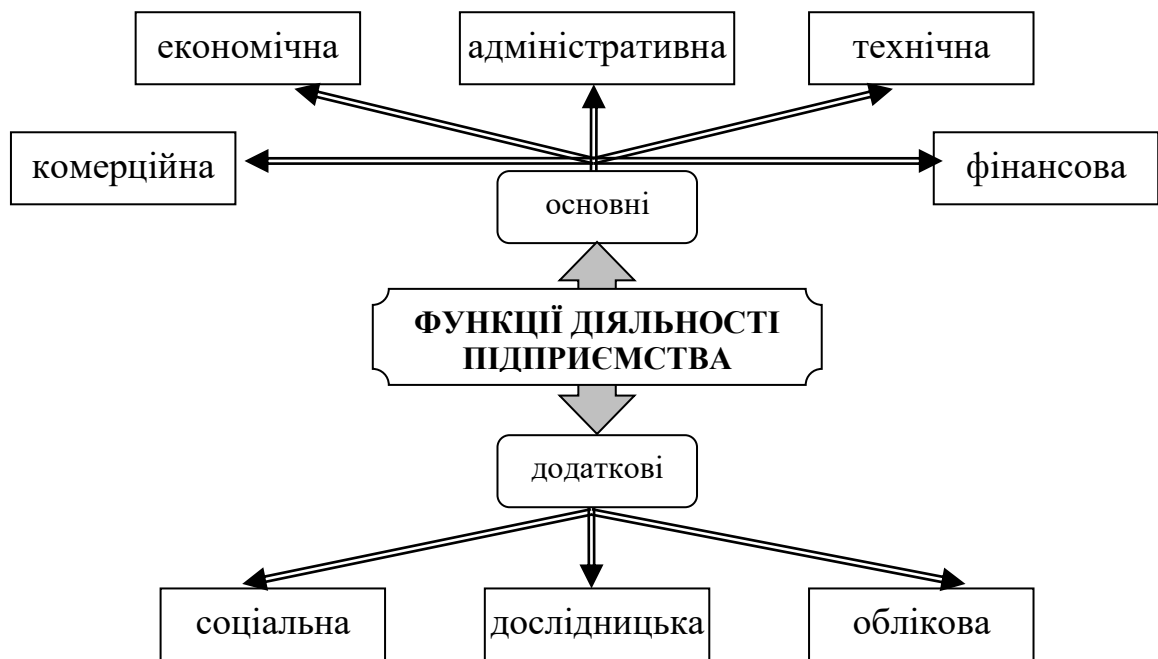

Рис. 1. Функції діяльності підприємства.

У практиці господарювання кожне підприємство, що представляє складну виробничо-економічну систему, може проводити кілька конкретних видів діяльності, які можна об'єднати в окремі напрямки.

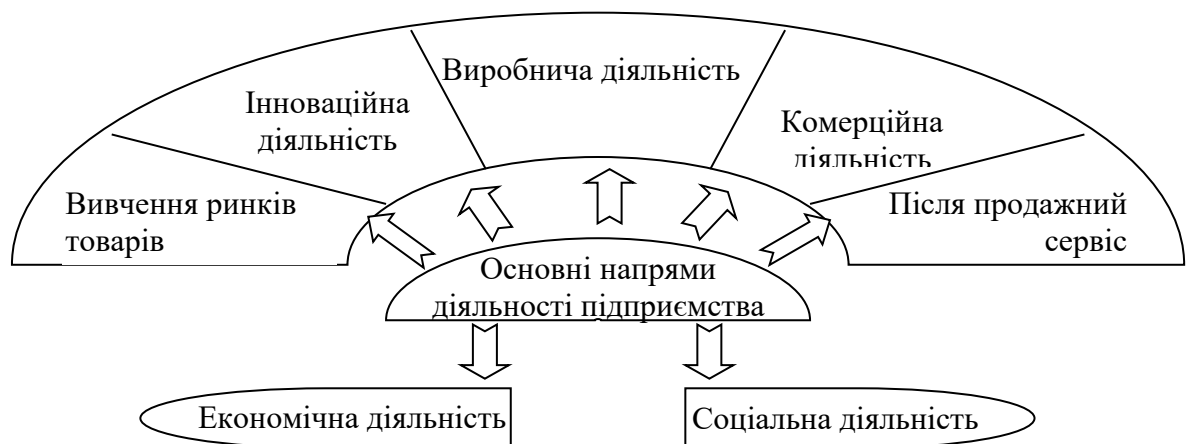

Рис. 2. Основні напрями діяльності підприємства.

Основні риси підприємства:

- організаційна єдність: підприємство - це певним чином організований колектив зі своєю внутрішньою структурою і порядком керування. Базується на ієрархічному принципі організації економічної діяльності;
- визначений комплекс засобів виробництва: підприємство поєднує економічні ресурси для виробництва економічних благ з метою максимізації прибутку;

- відособлене майно: підприємство має власне майно, що використовує у визначених цілях;
- майнова відповідальність: підприємство несе повну відповідальність усім своїм майном по різних зобов'язаннях;
- підприємство припускає єдиноначальність, ґрунтується на прямих, адміністративних формах керування;
- оперативно-господарська й економічна самостійність: підприємство саме здійснює різного роду угоди й операції, саме дістає прибуток (доход) чи несе збитки, за рахунок прибутку (доходу) забезпечує стабільне фінансове положення і подальший розвиток внутрівиробничої інфраструктури.

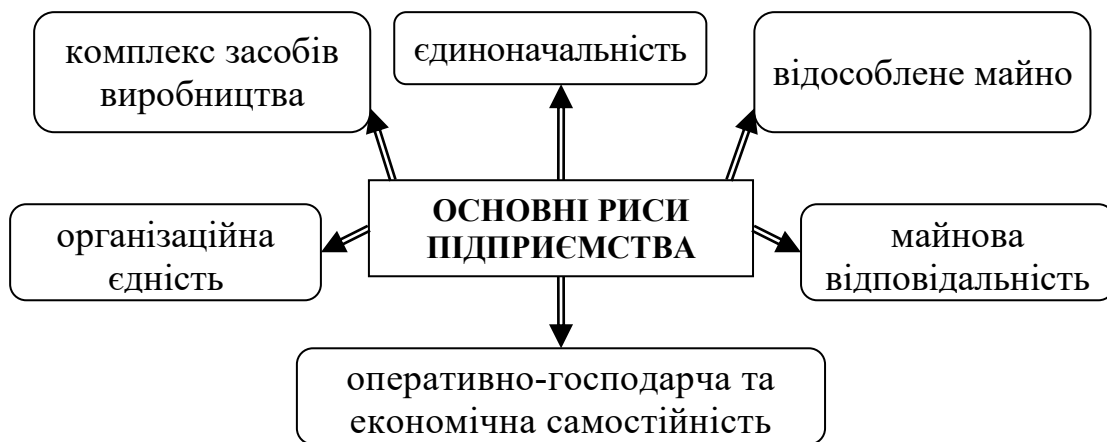

Рис. 3. Характерні риси підприємства.

Визначальним законодавчим актом, що регулює діяльність підприємства, є Закон "Про підприємства в Україні", а також статут підприємства і колективний договір, що регулює відносини трудового колективу з адміністрацією підприємства.

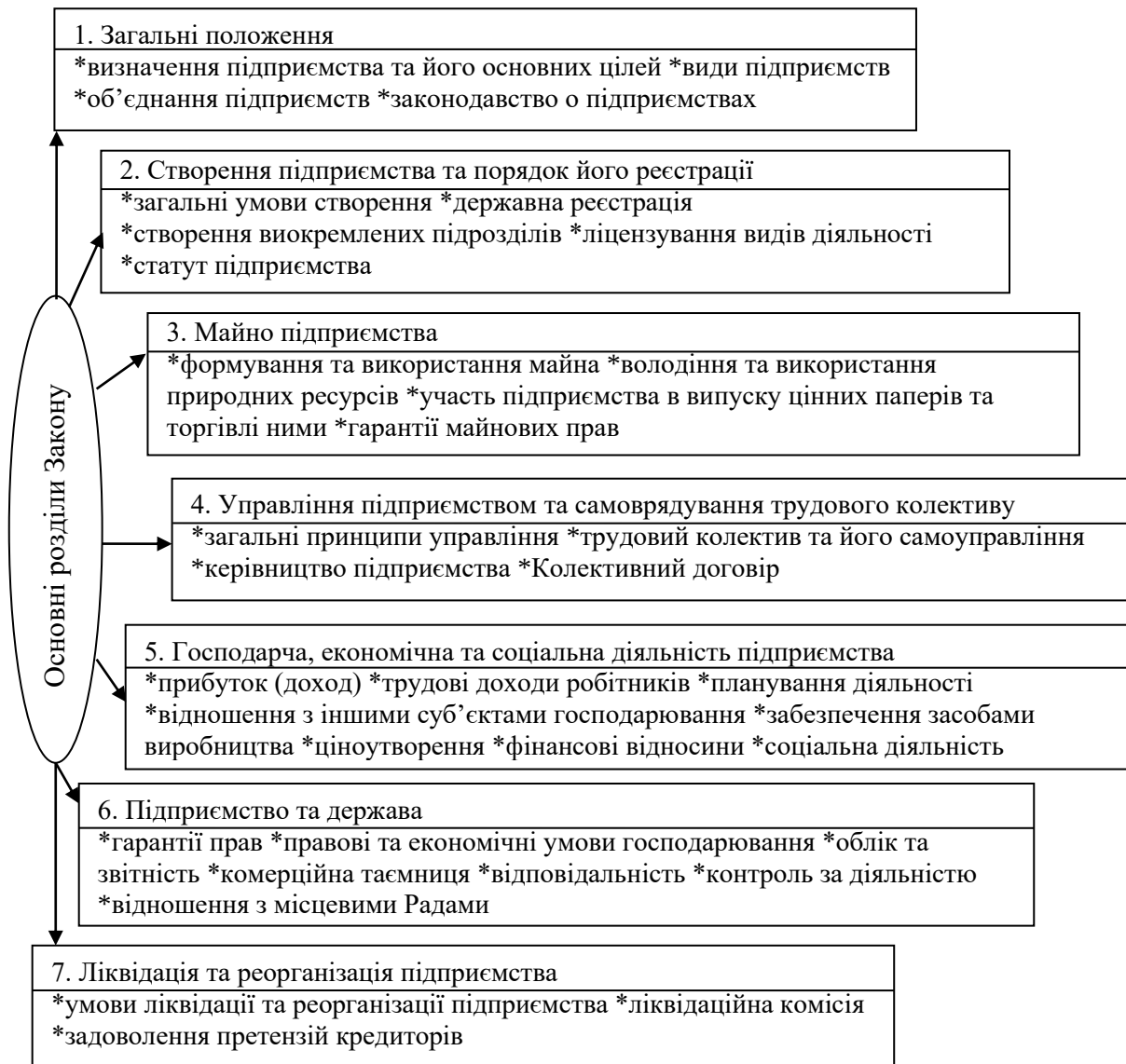

Рис. 3. Сутність підрозділів Закону „Про підприємства в Україні”.

Будь-яке підприємство діє на основі власного статуту. Т.е. статут підприємства - це набір обов'язкових правил, що регулюють індивідуальну діяльність підприємства і його взаємин з іншими суб'єктами господарювання.

У статуті визначаються:

- повне найменування й адреса підприємства;
- власник (власники) чи засновник (засновники);
- основна місія і мети діяльності;
- органи керування і порядок їхнього формування;
- повноваження трудового колективу і його виборних органів;
- джерела і порядок формування майна;
- умови реорганізації і ліквідації.